

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามวิธีการจ่ายเงินแหล่งของเงิน และความเพียงพอในการจัดสรรเงิน รวมทั้งปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. สถานีนอนามัยที่อยู่ในจังหวัดสงขลา จำนวน 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสตงพระ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอระโนด อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอรัตนภูมิ อำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอควนเนียง อำเภอบางกล่ำ อำเภอสิงหนคร อำเภอคลองหอยโข่ง รวมทั้งสิ้น 175 แห่ง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา, 2545)

2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่อยู่ในจังหวัดสงขลา รวมทั้งสิ้น 520 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

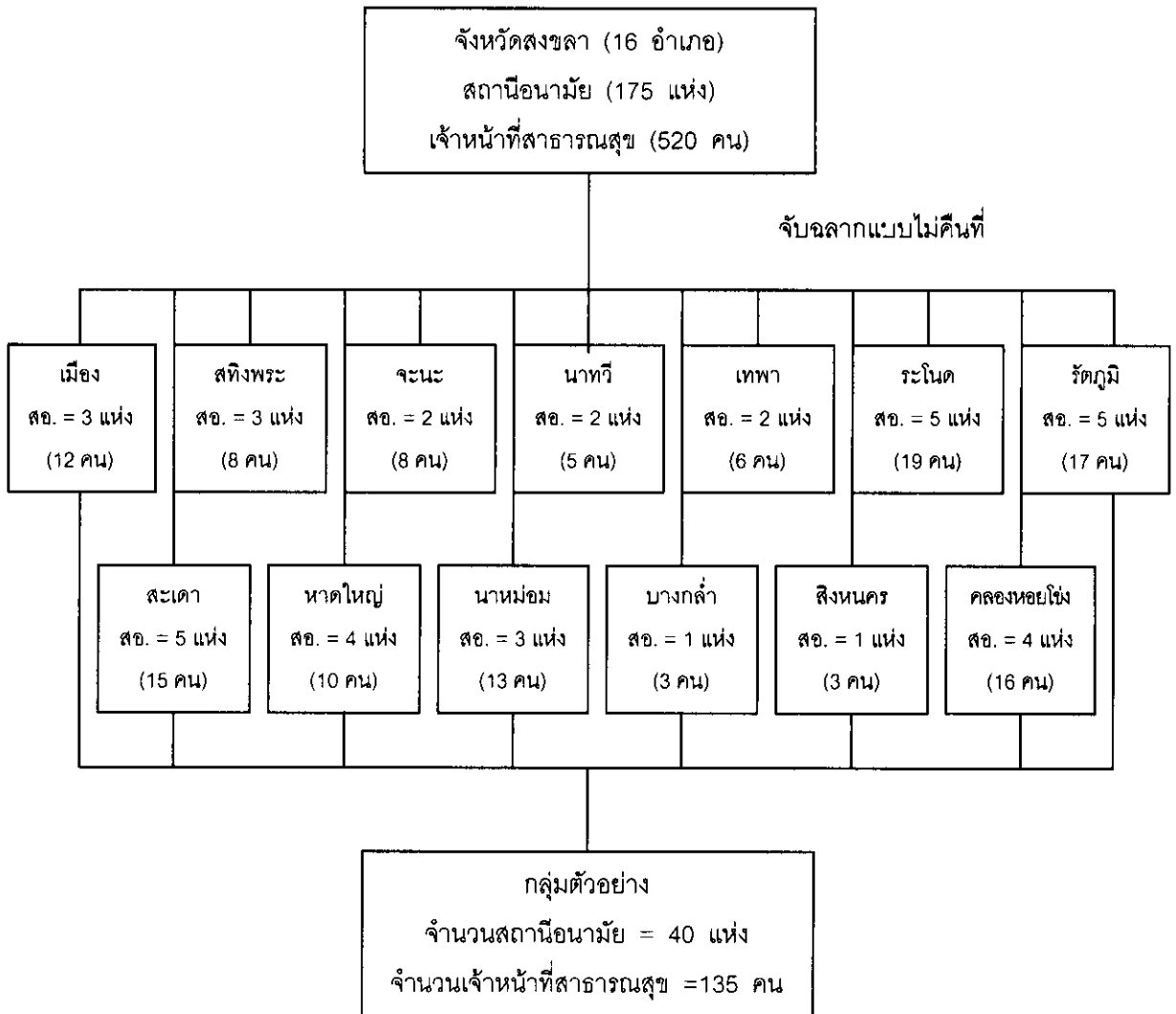
1. สถานีนอนามัยที่อยู่ในจังหวัดสงขลา จำนวน 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสตงพระ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอระโนด อำเภอรัตนภูมิ อำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอสิงหนคร อำเภอคลองหอยโข่ง คำนวณหาขนาดตัวอย่างของสถานีนอนามัยโดยวิธีการประมาณจากจำนวนประชากร (ร้อยละ 25 = 40 แห่ง) (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลลิขิต และ ทศนีย์ นะแสง, 2535)

จำนวนประชากร	ขนาดของตัวอย่าง
100-999	ร้อยละ 25 ของประชากร
1,000-9,999	ร้อยละ 10 ของประชากร
มากกว่า 10,000	ร้อยละ 1 ของประชากร

จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) และทำการจับสลากแบบไม่คืนที่ (random

sampling without replacement) ได้สถานีนอนามัย รวมทั้งสิ้น 40 แห่ง (สถานีนอนามัยทั่วไป 33 แห่ง และสถานีนอนามัยขนาดใหญ่ 7 แห่ง) ดังภาพประกอบ 8

2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่อยู่ในจังหวัดสงขลา จำนวน 13 อำเภอ (อำเภอเมือง อำเภอสติงพระ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอระโนด อำเภอรัตภูมิ อำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอสิงหนคร อำเภอกลองหอยโข่ง) ได้จำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งสิ้น 135 คน (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัยทั่วไป 113 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัยขนาดใหญ่ 22 คน) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามอำเภอที่สุ่มได้ โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 แผนผังการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน รวมทั้งปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา การใช้เวลานอกราชการ การใช้เวลาวันหยุดราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบงาน ปริมาณงาน และการได้รับการอบรมในด้าน การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน (วิธีการจ่ายเงิน แหล่งของเงิน ความเพียงพอในการจัดสรรเงิน) ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2545 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้การจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 14 ข้อ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นแบบบันทึกผลการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกันและการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสถานีนอนามัย ได้แก่ จำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ จำนวนหลังคาเรือน จำนวนประชากรที่รับผิดชอบ จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ จำนวนโรงเรียนในเขตรับผิดชอบ จำนวนนักเรียนในเขตรับผิดชอบ ประจำปี 2544 และปี 2545 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกเกี่ยวกับผลการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกันและการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ รายรับ รายจ่าย หนี้สิน จำนวนประชากรที่มาขึ้นทะเบียน จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร และจำนวนเงินที่ได้ใช้ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 - 31 มีนาคม 2546 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง โดยอาศัยการศึกษา ทบทวนแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา ร่วมกับการศึกษานำร่อง (pilot study) โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา ร่วมกับการศึกษานำร่อง

2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อเรื่องและหาความถูกต้องเหมาะสม

3. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน อาจารย์และผู้มีประสบการณ์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 4 ท่าน เพื่อเป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อเรื่อง จากนั้นนำมาหาค่า CVI (Content Validity Index) ซึ่งได้คำนวณค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาได้เท่ากับ 0.96 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 15 แห่ง จำนวน 36 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) และความเหมาะสมของข้อคำถาม

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองใช้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson 20) เพราะเป็นการตอบคำถามในการวัดเพียงครั้งเดียว (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิต และ ทศนีย์ นะแสง, 2535; เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และ วลัยยา คุโรปกรณ์พงษ์, 2536) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา เท่ากับ 0.90 ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6. แก้ไขปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำมาใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสงขลา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขอหนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ถึงสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในจังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ประสานงานกับหัวหน้าสถานีอนามัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งปฏิบัติงานที่สถานีอนามัยในการเป็นผู้ช่วยวิจัย

5. อบรมผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับการใช้แบบสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการจัดสรรเงินนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสำรองโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่า ผลการจัดสรรเงินตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) มีความล่าช้าทำให้ข้อมูลผลการจัดสรรเงินที่ได้รับในปีงบประมาณ 2545 เกิดความคลาดเคลื่อนไปด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการจัดสรรเงิน ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2544 - 31 มีนาคม 2546 ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนมากขึ้น

6. รวบรวมแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Science for Window) version 10.0 (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2542; กัลยา วานิชปัญญา, 2543) การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา คือค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน และข้อมูลปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางและแผนภูมิ

2. การประมาณค่าผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานของประชากร 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นอิสระต่อกันด้วย Mann-Whitney U test เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเพียงพอในการจัดสรรเงินและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางและกราฟ

จรรยาบรรณนักวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีการคำนึงถึงจรรยาบรรณนักวิจัย ทั้งในส่วนของผู้วิจัย และพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเองว่าเป็นนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปหาแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท) ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามวิธีการจ่ายเงิน แหล่งของเงิน และความเพียงพอในการจัดสรรเงิน รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการจัดสรรเงินหมวดส่งเสริม-ป้องกัน รวมทั้งปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับ

2. ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนามัย จังหวัดสงขลา โดยบอกให้ทราบว่าคุณวิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ และจะนำเสนอในภาพรวม

3. ผู้วิจัยบอกให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการศึกษา

4. ผู้วิจัยบอกให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าสามารถปฏิเสธหรือออกจากกรให้ข้อมูลได้หากไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล โดยไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล